

TÜRKİYE İŞ AHLAKI 2019 ZİRVESİ BİLDİRGESİ

Türkiye İktisadi Girişim ve İş Ahlakı Derneği (İGİAD) tarafından her yıl düzenlenen **Türkiye İş Ahlakı Zirvesi** bu yıl "**İş Ahlakı, Hukuk ve Adalet İlişkisi**" temasıyla 9 Kasım 2019 tarihinde Grand Cevahir Otelde gerçekleştirildi.

Türkiye İş Ahlakı zirvesinin iki temel amacı bulunmaktadır. Birincisi, iş ahlakına yönelik sorunlar hakkında duyarlılık oluşturmak ve bu sorunları aşmak için neler yapılabileceğine yönelik öneri ve çözümler sunmaktır. Zirvenin ikinci amacı ise iş ahlakına yönelik iyi uygulamaları paylaşarak iş ahlakının mümkün ve uygulanabilir olduğunu somut örneklerle göstermek ve iş dünyasını teşvik etmektir. Önceki yıllarda **iş ahlakı eğitimi, üretimde iş ahlakı** ve **Kamuda iş ahlakı** temalarıyla yapılan zirvenin bu yıl dördüncüsü **iş ahlakı, hukuk ve adalet ilişkisi** temasıyla gerçekleştirildi.

İş Ahlakı Zirvesi 2019'da öne çıkan tespit ve öneriler şu şekildedir:

1. İş ahlakı, hukuk ve adalet birlikte ele alınması gereken ve birbirini besleyen kavramlardır. Ahlak ile hukukun uygulandığı yerde adalet ortaya çıkmaktadır. Hukuk ve adaletin olmadığı yerde iş ahlakı ilk kaybolan değer olmaktadır.
2. İşletmelerde yaşanan sorunların çözümünde ve iş ahlakının yaygınlaşmasında dürüstlükten hiçbir şekilde taviz verilmemelidir. Burada işletme yöneticilerine büyük görev düşmektedir.
3. İş dünyasında, iş ahlakı ile ilgili hukuk desteğinin yetersizliği en önemli eksikliklerin başında gelmektedir. İş dünyasında ahlaki uygulamalar noktasında hukuk eksikliği öncelikle giderilmesi gereken bir meseledir. İş ahlakının uygulanmasında kişilerin inanç ve değerleri oldukça önemlidir. Bununla birlikte, iş ahlakının hukukla beslenmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. İş ahlakı uygulamalarında yaptırım olmadığı zaman, ahlaki davranışlar keyfiyet içerisinde kalmakta ve yeterli karşılığı bulunmamaktadır.
4. İş ahlakı, hukuk ve adalet temelinde gelişen girişimcilik ülkelerin refahı ve kalkınması için büyük önem sahiptir ve teşvik edilmelidir.
5. İş ahlakı, tüketicilerden çalışanlara kadar tüm toplumu, çevreyi ve ticari ve sınai hayatın her alanını ilgilendirmektedir. Ticari ve sınai hayatta ahlak kurallarının referans alınması, sorunları daha ortaya çıkmadan önleyecek, tüm tarafların yararına olacaktır.
6. Ahlak, ticareti besleyen ve üretimi verimli kılan bir niteliğe sahip olduğu için, 'piyasada tutunmak' hem üretimde hem de pazarlamada dürüstlikle mümkündür. İş ahlakını bir

yaşam biçimi olarak benimseyen ve iş ahlakı ilkelerine önem veren toplumlar ekonomik kaynaklarını daha etkili ve verimli kullanmaktadır.

7. İş ahlakı alanında sorun yaşanmaması veya bu sorunların azaltılması için taraflar arasında yapılan sözleşmelerde hem ahlaki hem de hukuki ilkelere uygun düzenleme gerekmekte ve bu düzenlemelere hem ahlaken hem de hukuken uymak gerekmektedir. Ahlak ile hukuk yan yanadır. Bu yüzden sözleşmelere uymak ve gereğini yapmak sadece hukuki değil, aynı zamanda ahlaki de bir sorumluluktur.
8. İş dünyasında kamu ve özel sektör kuruluşları ve STK'lar insan haklarını korumakla ve buna saygı göstermekle yükümlüdür. Bu kuruluşlar, faaliyetleri sonucu bu konuda bir zarar doğarsa, o zararın telafi edilmesinden sorumludur.
9. İşletmelerin gönüllülük esasına dayalı sosyal sorumluluk projeleri geliştirmeye başlamış olmaları iyi bir gelişme olmakla beraber, sosyal sorumluluk faaliyetlerinin yapılış amacı ve şekli iş ahlakı ve hukuka uygun olmalıdır.
- 10.** Kamuda iş ahlakı, hukuk ve adaletin yaygınlaşması için kamu idarelerinin şeffaf, insan odaklı ve denetlenebilir idareler olması gerekmektedir. Vatandaşın hak araması için geliştirilen CİMER ve Kamu Denetçiliği gibi sistem ve kurumların varlığı önemli olup daha da etkin çalışması sağlanmalıdır.
11. Modern kapitalist sistem hegemonik bir nitelik ve söyleme sahip olup, iş ahlakı, hukuk ve adalet konusunda ciddi sorunlar doğurmaktadır. Sadece "kar maksimizasyonu" güdüsüyle hareket etmek, işletmelerin ahlaki noktada had safhada sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır. Küresel kapitalist sistem küresel ölçekte sermayedarların ve emperyal devletlerin çıkarlarını korumaya yönelik kavramlar ve söylemler icat etmektedir. Modern kapitalist sistem disiplin ve düzenlemeler yoluyla iktidarını sürdürmektedir. Sistemin mevcut işleyişi, iş ahlakı, hukuk ve adalet ilişkisini bozmakta ve bu konularda önemli sorunlar doğurmaktadır. Başta küresel iş ortamı olmak üzere tüm iş ortamlarında insanın sömürülmesine karşı çıkan, insanın insanla, insanın çevreyle ve insanın mutlak yaratıcıyla uyum içinde varlığını sürdürmesine imkan veren bir iş ortamı oluşturulması gerekmektedir.
12. Günümüzde iş dünyası ile insan hakları ilişkisinde çok uluslu şirketler özel bir öneme sahiptir. Pek çok ulus devletten daha büyük ekonomik ve toplumsal güce sahip bu şirketler farklı ülkelerde toplumsal hayatı önemli ölçüde etkilemektedir. 1990'lı yıllardan itibaren küreselleşmenin artmasıyla, çok uluslu şirketlerin insan hakları

alanında birtakım sorumlulukları öne çıkmaya başlamıştır. Bu şirketlerin insan haklarına uygun davranmalarına yönelik mekanizmaların geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Küresel düzeyde BM ve benzeri kuruluşlar tarafından oluşturulan İş dünyasında insan haklarını düzenleme ve geliştirmeye yönelik rehber ilkelerin ve sözleşmelerin bağlayıcılığı ve yaptırım gücünün artırılmalıdır.

13. Hukuka uygun olan bir şey ahlaka uygun olmayabilir, bu yüzden vicdan önemlidir. Ahlak, piyasa iradesinin üzerinde bir vicdan iradesinin oluşmasını sağlayan güçlü bir dayanaktır.
14. Üretici, tüketici ve toplumun memnuniyetini ve haklarını tesis eden bir iş yapma anlayışının yerleştirip yaygınlaştırılması gerekmektedir. Bu bağlamda iş dünyasının ahlaki ilkeler temelinde yeniden yapılandırılması önem arz etmektedir.
15. Özel sektör ve kamuda iş ahlakının yaygınlaşması için, tüm çalışma alanlarında iş ahlakı ilkelerinin temel alan bir anlayışın geliştirilmesi ve kurumsal yapıların oluşturulması gerekmektedir.
16. Ahlaki ilkeler eskiden beri var olan ve sosyal düzeni ve adaleti sağlayan bir niteliğe sahiptir. Ahilik sistemi asırlardır bu topraklarda başarıyla uygulanmıştır. Ahilik zengin ile fakir, üretici ile tüketici, emek ile sermaye, halk ile devlet arasında iyi ve sağlam ilişkiler kurulmasını sağlamış, hem üretimi hem sosyal düzeni tesis etmiştir. Bu yüzden ahilik sisteminden bugüne yönelik uygulamalarının geliştirilebileceği çalışmalar yapılmalıdır.